

Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Kolegij: Bioetika i dentalna etika

Voditelj: Prof. dr. sc. Nada Gosić

Katedra: Katedra za društvene i humanističke znanosti u medicini

Studij: Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij Dentalna medicina

Godina studija: I.

Akadska godina: 2017./18.

IZVEDBENI NASTAVNI PLAN

Podaci o kolegiju (kratak opis kolegija, opće upute, gdje se i u kojem obliku organizira nastava, potreban pribor, upute o pohađanju i pripremi za nastavu, obveze studenata i sl.):

Kolegij Bioetika i dentalna etika je obvezatni kolegij na I. godini Integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija Dentalna medicina. Kolegij se realizira u 15 sati predavanja i 15 sati seminara, ukupno 30 sati i 2 ECTS.

Ciljevi kolegija. Osnovni cilj kolegija je usvajanje znanja, vještina i stjecanje kompetencija za rješavanje etičkih problema i dilema s kojima se suočavaju doktori dentalne medicine. Realiziranjem nastavnog sadržaja taj cilj se operacionalizira u sljedeće podciljeve: a) stjecanje znanja o posljedicama znanstveno-tehnološkog napretka na moral i etiku u medicini s posebnim osvrtom na dentalnu medicinu; b) osposobljavanje studenata/ica za etičku analizu i argumentaciju etičkih rješenja; c) ukazivanje na pluriperspektivnost i integrativni pristup u rješavanju bioetičkih problema u praktičnom djelovanju doktora dentalne medicine i drugih zdravstvenih djelatnika u dentalnoj medicini; e) primjena odrednica Kodeksa stomatološke etike i deontologije u rješavanju slučajeva iz prakse doktora dentalne medicine, primjena etičke standardizacije u rješavanju medicinsko-etičkih dilema u dentalnoj etici prema Priručniku stomatološke etike FDI (dostupno na Hrvatska komora dentalne medicine

http://www.hkdm.hr/pic_news/files/hkdm/PSE%20-%20final.pdf)

Sadržaj kolegija. Etika i moral, Etička standardizacija u medicini od Hipokratove zakletve do medicinske etike, Etika zdravstvene skrbi, Bioetika, Propitivanje moralnog ponašanja i djelovanja u dentalnoj etici, Bioetičke dileme i bioetičke dileme u dentalnoj etici, Tijelo i osobnost u bioetici, Paternalizam u medicini, medicinskoj etici i dentalnoj etici, Informed consent u dentalnoj etici, Privatnost, povjerenje i stomatološka tajna.

Izvođenje nastave

Nastava se izvodi u predavanjima i seminarima. Na seminarima studenti/ice obvezatno trebaju imati Kodeks stomatološke etike i deontologije. O načinu ocjenjivanja pogledati kriterije i elemente ocjenjivanja

Popis obvezne ispitne literature:

Gosić. N. Bioetika in vivo, Pergamena, Zagreb, 2005.

Gosić, N. Hipokratova zakletva – povijesni kontekst i sadašnjost

<http://www.medri.hr/katedre/Drustvene%20znanosti/dokumenti/HIPOKRAT%20NASTAVNI%20TEKST.pdf>

Kodeks stomatološke etike i deontologije Hrvatske komore dentalne medicine

Priručniku stomatološke etike FDI (Hrvatska komora dentalne medicine

http://www.hkdm.hr/pic_news/files/hkdm/PSE%20-%20final.pdf)

Popis dopunske literature:

Nastavni plan:

Popis predavanja (s naslovima i pojašnjenjem):

Ishodi učenja koji se navode za svako predavanje podrazumijevaju očekivana postignuća studenta/ica, odnosno ono što će studenti/ice biti u stanju učiniti nakon predavanja i njemu odgovarajućeg seminara.

P1. Etika i moral – razlozi za razlikovanje

Ishodi učenja. Definirati etiku i moral, razlikovati ponašanje i djelovanje određeno moralom i etičkom normom

P2. Etička standardizacija u medicini: Od Hipokratove zakletve do medicinske etike.

Ishodi učenja. Objasniti odnos filozofije i medicine, analizirati tekst Hipokratove zakletve, odrediti načine rješavanja medicinsko-etičkih pitanja primjenom Hipokratove zakletve, primijeniti odrednice Hipokratove zakletve u rješavanje slučaja iz suvremene dentalne medicine, definirati medicinsku etiku i objasniti značaj Etičkog kodeksa Thomasa Percivala.

P3. Etička standardizacija u medicini: Etika zdravstvene skrbi – povijesni i suvremeni pristupi.

Ishodi učenja. Interpretirati povijesne činjenice koje su dovele do etike znanstvene skrbi, argumentirati stajališta utemeljitelja etike zdravstvene skrbi Richarda Cabota i Francisa Peabodya, definirati etiku zdravstvene skrbi kao profesionalnu etiku zdravstvenih djelatnika, razlikovati profesionalnu i etičku skrb u slučaju iz prakse doktora dentalne medicine.

P4. Bioetika – pojmovno određenje i definicije

Ishodi učenja. Objasniti povijesni nastanak bioetike, analizirati zajedničke i različite sadržajne i metodološke odrednice definicija bioetike, analizirati dentalnu etiku kao sadržaj bioetike.

P5. Interdisciplinarnost, pluriperspektivnost i integrativnost bioetike

Ishodi učenja. Objasniti odnos dentalne medicine i drugih znanosti koje se uključuju u rješavanje etičkih problema u dentalnoj medicini, razlikovati interdisciplinarnost, pluriperspektivnost i integrativnost bioetike i primijeniti interdisciplinarnost u rješavanje slučaja iz prakse doktora dentalne medicine.

P6 (2 sata) Propitivanje moralnog ponašanja i djelovanja u dentalnoj etici: a) etičke teorije, b) deontologija u Kodeksu stomatološke etike i deontologije

Ishodi učenja. Prepoznati i definirati deontološke, konsvencijalističke i teorije vrline, razlikovati metodologije tih teorija, primijeniti teorije u rješavanju slučaja iz prakse doktora dentalne medicine i sagledati rješenja koja ta primjena stvara u odnosu doktora dentalne medicine prema pacijentu, prepoznati deontologiju u Kodeksu stomatološke etike i deontologije HKDM.

P7 (2 sata) Propitivanje moralnog ponašanja i djelovanja u dentalnoj etici: a) (bio)etička načela, b) (bio) etička načela u Kodeksu stomatološke etike i deontologije HKDM.

Ishodi učenja. Definirati načela u užem i širem smislu, u znanosti i osobnom ponašanju. Razlikovati primarna bioetička načela (autonomija, dobročinstvo, neškodljivost i pravednost) u uspostavljanju etičkog odnosa doktora dentalne medicine prema pacijentima, pronaći i primijeniti u rješavanju slučaja iz prakse bioetička načela u Kodeksu stomatološke etike i deontologije HKDM

P8 (2 sata) Bioetičke dileme: određenja, načini rješavanja, prepoznavanje i rješavanje u dentalnoj etici

Ishodi učenja. Definirati bioetičke dileme, prepoznati moralne konflikte i razine bioetičkih dilema, interpretirati medicinsko-etičke dileme koje su utjecale na nastanak suvremenih kodeksa medicinske etike i deontologije na međunarodnoj i nacionalnim razinama, opisati jednostrane pristupe u rješavanju medicinsko-etičkih i bioetičkih dilema, riješiti etičku dilemu u slučaju iz prakse doktora dentalne medicine.

P9. Tijelo i osobnost u bioetici

Ishodi učenja. Analizirati dominantnu ulogu medicine prema ljudskom tijelu, argumentirati interdisciplinarni

pristup prema čovjeku i njegovom tijelu, prepoznati odnos liječnika prema pacijentu i njegovom tijelu u tradicionalnoj medicinskoj etici i bioetici, usporediti načine rješavanja odnosa prema čovjeku i njegovom tijelu u različitim medicinskim kulturnim obrascima.

P10. Paternalizam u medicini, medicinskoj i dentalnoj etici

Ishodi učenja. Definirati paternalizam, odrediti paternalizam u širem, užem smislu, prepoznati praktični paternalizam u odnosu doktora dentalne medicine prema pacijentu, odrediti vrste paternalizma u medicini, predstaviti stajališta zagovornika i protivnika paternalizma i obrazložiti opasnost od paternalističkog odnosa prema pacijentu.

P11. Informirana suglasnost u dentalnoj etici

Ishodi učenja. Definirati informiranu suglasnost, interpretirati povijest informirane suglasnosti, argumentirati interdisciplinarnost u razumijevanju značaja informirane suglasnosti, navesti razloge za uvažavanje informirane suglasnosti, predstaviti pravni okvir informirane suglasnosti u Republici Hrvatskoj i obrazložiti informiranu suglasnost u praktičnom odnosu doktora dentalne medicine i pacijenta prema odrednicama Kodeksa stomatološke etike i deontologije HKDM

P12. Privatnost, povjerenje i stomatološka tajna

Ishodi učenja. Definirati privatnost i vrste privatnosti, istaknuti pravnu dimenziju privatnosti, analizirati etičku standardizaciju privatnosti u medicini, definirati tajnu i odrediti vrste tajni, analizirati sadržaj stomatološke tajne, prepoznati razloge za odavanje privatnosti i povjerenja, definirati ograničeno odavanje privatnosti i povjerenja, primijeniti odrednice Kodeksa stomatološke etike i deontologije HKDM u rješavaju slučajeva iz prakse doktora dentalne medicine.

Popis seminara s pojašnjenjem:

Na seminarima studenti/ice dužni su imati Kodeks stomatološke etike i deontologije Hrvatske komore dentalne medicine.

Na seminarima studenti/ice rješavaju slučajeve iz prakse doktora dentalne medicine. Cilj ovih seminara je da se u slučaju iz prakse doktora dentalne medicine prepozna i definira etički problem te riješi prema utvrđenim etičkim standardima. Postupak stjecanja znanja: analiza i rješavanje problema kao nastavna strategija, odnosno korištenje problema (slučaja) u svrhu stjecanja znanja i razumijevanja nastavnog sadržaja. Tim nastavnim postupkom nastoji se studentima/icama skrenuti pozornost na uočavanje razlika u pristupu i rješavanju problema zasnovanom na mišljenju o njemu i onom koje proistječe iz prijeko potrebnog znanja kao podloge za formiranje stavova i ponude rješenja. Tijek seminara: uvodna aktivnost. Studenti/ice se podijele u male grupe (od 4 do 5 u grupi) i svakoj se grupi daje isti nastavni materijal: radni papir, tekst slučaja iz prakse te se nakon toga studenti upoznaju s ciljem koji se želi postići analizom slučaja i radom u seminaru. Ističe se da sve grupe imaju istu zadaću – odgovoriti na pitanja vezana uz slučaj. Središnja aktivnost. Studenti/ice čitaju slučaj i pristupaju realizaciji navedenih zadaća – odgovaraju na postavljena pitanja i odgovore bilježe na radnom listu. Za to vrijeme voditeljica kolegija prati proces rada u grupama, daje objašnjenja i odgovore, ako uoči nesnalaženje u rješavanju zadaće usmjerava pažnju studenata /ica na ono što treba učiniti. Obilazeći svaku grupu upućuje na važnost prepoznavanja etičke strane slučaja, odnosno potrebu primjene odgovarajućeg etičkog standarda i načela iz Kodeksa stomatološke etike i deontologije HKDM. Nakon završene diskusije u malim grupama izvijestitelj/ica svake grupe navodi rješenje koje je postignuto konsenzusom, ističe postojanje/nepostojanje različitih stavova u grupi. Završna aktivnost. Nakon istaknutih grupnih aktivnosti i rješenja slučaja studenti/ice zajedno s voditeljicom kolegija komentiraju ponuđena rješenja, te prema potrebu dopunjavaju stajališta. Voditeljica kolegija zajedno sa studentima/icama postiže konsenzus u definiranju etičkog problema, načinu njegovog rješavanja i primjeni odgovarajućeg načela Kodeksa stomatološke etike i deontologije HKDM. U završnici semirana ističu se posljedice koje proizvodi konsenzusom postignuto rješenje i ona rješenja za koje nije postignut konsenzus. Tako studenti/ice uočavaju posljedice koje stvaraju rješenja za pacijente, doktora dentalne medicine i za

ostale sudionike slučaja.

Popis seminara

S1. Moralno i etično u dentalnoj medicini

S2. Povijesni i aktualni doseg Hipokratove zakletve (način rješavanja medicinsko -etičkih pitanja)

S3. Prepoznavanje skrbi u dentalnoj medicini (profesionalna i etička skrb doktora dentalne medicine)

S4. Test1 (P1,P2,P3)

S5. Definicije bioetike i interdisciplinarnost dentalne etike – analiza slučaja iz prakse

S6. Etičke teorije i moralna praksa u etičkom slučaju u dentalnoj medicini

S7. Etička načela i moralna praksa u etičkom slučaju u dentalnoj medicini

S8 Test 2 (P4,P5.)

S9. Teorijski i praktični pristupi u rješavanju bioetičkih dilema u dentalnoj medicini

S10. Tijelo i osobnost u dentalnoj etici

S11. Paternalizam u dentalnoj medicini: vrste paternalizma, opravdani i neopravdani paternalizam u dentalnoj etici

S12 Informed consent u dentalnoj etici

S13 Privatnost, povjerenje i stomatološka tajna u slučaju iz prakse doktora dentalne medicine

Popis vježbi s pojašnjenjem:

--

Obveze studenata:

Aktivno sudjelovanje u seminarima, riješeni testovi i položen završni ispit.. Evidencija pohađanja nastave vodi se i za predavanja i za seminare. Prisustvo na predavanjima i na seminarima provodit će se prozivkom na svakom satu. Mole se studenti da ne kasne na nastavu jer u slučaju zakašnjenja neće biti u mogućnosti realizirati nastavnim programom predviđene obveze. Student nije izvršio svoje obaveze propisane studijskim programom ukoliko je izostao više od 30% nastavnih **sati svakog pojedinog** oblika nastave (predavanja, seminari ili vježbe) **Izostanci s nastave pravdaju se isključivo liječničkom ispričnicom**

Ispit (način polaganja ispita, opis pisanog/usmenog/praktičnog dijela ispita, način bodovanja, kriterij ocjenjivanja):

Elementi i kriteriji ocjenjivanja

Elementi i kriteriji ocjenjivanja na Integriranom preddiplomskom i diplomskom sveučilišnom studiju Dentalna medicina za kolegij Bioetika i dentalna etika su:

pismeni testovi, završni ispit, i aktivnost u nastavi. Ukupan postotak uspješnosti studenata/ica tijekom nastave čini 70, a završni ispit 30 bodova.

Pismeni testovi – 50 bodova

Studenti/ce su obvezni odgovoriti na pitanja u dva pismena testa i ostvariti 50 bodova. Svaki test je sa zadacima (pitanjima) nadopunjavanja, dosjećanja, ispravljanja, alternativnog i višestrukog izbora, povezivanja, te esejskog tipa. Testovi sadrže po 25 pitanja, čiji se točni odgovori pretvaraju u ocjenske bodove na slijedeći način:

Broj točnih odgovora	Broj bodova
6	1
7	3
8	5
9	7
10	9
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19
20	20
21	21
22	22
23	23
24	24
25	25

Važne napomene

- Testovi se realiziraju u 30 minuta, a vrijeme se računa od trenutka kad zadnji student/ica dobije svoj test. Da ne bi ometali rad drugih studenata/ica mole se studenti/ice koji riješe test prije predviđenog vremena da ostanu na svojim mjestima do isteka vremena predviđenog za rješavanje pitanja iz testa. Boduju se samo čitko napisani i točni odgovori. Prekriženi, išarani i nečitko napisani odgovori ne boduju se. Ne omogućava se naknadno čitanje nečitkih odgovora nastavnici.
- Za vrijeme pisanja testa nije dopušteno koristiti mobitel, međusobno razgovarati, došaptavati se i na bilo koji drugi način ometati rad drugih. U takvim slučajevima primijenit će se članak 45, stavak 3. Pravilnika o studijima Sveučilišta u Rijeci koji određuje dužnost nastavnika da »radi nedoličnog ponašanja, smetanja drugih studenata ili korištenja nedopuštenih pomagala - udalji studenta s ispita.
- **Pravo na popravni test omogućava se studentima/icama koji su tijekom nastave stekli manje od 30 bodova. Ti/te studenati/ce mogu tijekom nastave ostvariti najviše 39,9 % ocjene (odnosno 39,9 bodova) i pristupiti završnom popravnom ispitu. Studenti/ice koji zbog prepisivanja ili nekog drugog nedoličnog ponašanja propisanog člankom 45. stavak 3. Pravilnika o studijima Sveučilišta u Rijeci ne stječu pravo na popravni test.**
- Uvid u postignute rezultate bit će omogućen u vremenu predviđenom Pravilnikom o studijima Sveučilišta u Rijeci.

Završni ispit – 30 bodova

Završni ispit je pismeni ispit u formi testa sa šezdeset pitanja i na završnom ispitu prag prolaznosti je 50%. Na završnom ispitu realiziraju se i procjenjuju oni ishodi učenja koji nisu procjenjeni tijekom ranijih testova. Studenti/ce na završnom ispitu mogu maksimalno ostvariti 30 bodova koji se pretvaraju u ocjenske bodove na slijedeći način:

Broj točnih odgovora	Broj bodova
30	1 (50%)
31	2
32	3
33	4
34	5

35	6
36	7
37	8
38	9
39	10
40	11
41	12
42	13
43	14
44	15
45	16
46	17
47	18
48	19
49	20
50	21
51	22
52	23
53	24
54	25
55	26
56	27
57	28
58	29
59-60	30

Važne napomene

- Test se realizira u 60 minuta, a vrijeme se računa od trenutka kad zadnji student/ica dobije svoj test. Da ne bi ometali rad drugih studenata/ica mole se studenti/ice koji riješe test prije predviđenog vremena da ostanu na svojim mjestima do isteka vremena predviđenog za rješavanje pitanja iz testa. Boduju se samo čitko napisani i točni odgovori. Prekriženi, išarani i nečitko napisani odgovori ne boduju se. Ne omogućava se naknadno čitanje nečitkih odgovora nastavnici
- Za vrijeme pisanja testa nije dopušteno koristiti mobitel, međusobno razgovarati, došaptavati se i na bilo koji drugi način ometati rad drugih. U takvim slučajevima primijenit će se članak stavak 3. članka 45. Pravilnika o studijima Sveučilišta u Rijeci koji određuje dužnost nastavniku da »radi nedoličnog ponašanja, smetanja drugih studenata ili korištenja nedopuštenih pomagala - udalji studenta s ispita«.
- Studentima/icama koji su tijekom nastave ostvarili 30 do 39,99 % ocjene završni ispit je popravni ispit na kojem moraju točno odgovoriti 50 % test pitanja. Ti/te studenti/ice postižu završnu ocjenu dovoljan (2) E.
- Mole se studenti/ice da na vrijeme prijave ispit i ne dolaze kod nastavnice sa zahtjevom posredovanja prijave ispita kod prodekana/ice za nastavu.
- Uvid u postignute rezultate bit će omogućen u vremenu predviđenom Pravilnikom o studijima Sveučilišta u Rijeci.
- Popis ispitnih pitanja pogledati u nastavku dokumenta pod Popis pitanja za ispit

Pohađanje nastave

Prema Pravilniku o ocjenjivanju studenata na Medicinskom fakultetu u Rijeci, "Student nije izvršio svoje obveze propisane studijskim programom ukoliko je izostao više od 30% nastavnih sati svih oblika nastave (predavanja, seminari i vježbi)"

Aktivnost u seminarima – 20 bodova

Seminarski rad se realizira individualnim radom i radom u malim seminarskim grupama. Svaki/a student/ica dobije radni list na kojem je slučaj iz prakse i pitanja na koja treba odgovoriti. Nakon pojedinačnog odgovaranja na pitanja

studenti/ce usuglašavaju svoja stajališta i donose zajedničko rješenje za dobiveni slučaj. Radom u seminarima studenti/ice mogu maksimalno ostvariti 20 bodova. Aktivnost u seminarima pretvara se u ocjenske bodove na slijedeći način:

Broj slučajeva	Bodovi
0-1	0
2	1
3	2
4	4
5	6
6	8
7	10
8	12
9	14
10	16
11	18
12	20

Završna ocjena (Pravilnik o ocjenjivanju studenta na Medicinskom fakultetu u Rijeci)

(članak 2. stavak 3.)

(3) Pravilnikom o studiju Sveučilišta u Rijeci određeni su *preddiplomski* i *diplomski kriteriji* ocjenjivanja ovisno o kojem se studijskom programu radi. Odlukom Fakultetskog vijeća Medicinskog fakulteta u Rijeci od 11.11.2008. odlučeno je da se za ocjenjivanje studenata prve 3 godine integriranih preddiplomskih i diplomskih sveučilišnih studija Medicine i Stomatologije primjenjuju preddiplomski kriteriji, a za više godina integriranih studija-diplomski kriteriji ocjenjivanja.

(članak 3. stavak 4)

(4) Studenti koji su tijekom nastave ostvarili (tablica 1):

- od 0 do 29,9% ocjene na preddiplomskom, odnosno 0 do 39,9% ocjene na diplomskom studiju – ocjenjuju se ocjenom F (neuspješan) i ne mogu steći ECTS bodove, te moraju ponovno upisati predmet u slijedećoj akademskoj godini

- od 30 do 39,9% ocjene na preddiplomskom, odnosno 40 do 49,9% ocjene na diplomskom studiju – ocjenjuju se ocjenom FX (nedovoljan) i mogu izaći na popravni ispit na kojem mogu ostvariti od 0 do 10% ocjene i konačnu ocjenu E. Popravni ispit se može održavati u redovnom ili izvanrednom roku.

- više od 40% ocjene na preddiplomskom i više od 50% ocjene na diplomskom studiju – mogu pristupiti završnom ispitu.

Tablica 1. Ostvareni postotak ocjene tijekom nastave

Postotak usvojenog znanja, vještina i kompetencija (nastava + završni ispit)		BROJČANA OCJENA	ECTS
Preddiplomski kriteriji (svi preddiplomski studiji i prve tri godine Medicine i Stomatologije)	Diplomski kriteriji (svi diplomski studiji i više godine Medicine i Stomatologije)		
80 - 100%	90 - 100%	5 (izvrstan)	A

70 - 79,9%	80 - 89,9%	4 (vrlo dobar)	B
60 - 69,9%	70 - 79,9%	3 (dobar)	C
50 - 59,9%	60 - 69,9%	2 (dovoljan)	D
40 - 49,9%	50 - 59,9%	2 (dovoljan)	E

Članak 5.

Formiranje konačne ocjene

(1) Studenti koji su ostvarili uvjete ocjenjivanja tijekom nastave moraju pristupiti završnom ispitu.

(2) Konačna ocjena je zbroj postotka usvojenog znanja, vještina i kompetencija ostvarenog tijekom nastave i postotka ostvarenog na završnom ispitu u redovnom ili izvanrednom roku. Studenti koji pristupaju popravnom ispitu mogu dobiti samo ocjenu E.

(3) Brojčani sustav ocjena uspoređuje se s ECTS sustavom ocjena kako slijedi:

- ocjena izvrstan (5) odgovara ocjeni A u skali ECTS,
- ocjena vrlo dobar (4) odgovara ocjeni B u skali ECTS,
- ocjena dobar (3) odgovara ocjeni C u skali ECTS,
- ocjena dovoljan (2) odgovara ocjeni D u skali ECTS, a ocjene D i E u skali ECTS prevode su u ocjenu dovoljan (2) i
- ocjena nedovoljan (1) odgovara ocjeni F i FX u skali ECTS.

4) Prolazne ocjene su: izvrstan (5), vrlo dobar (4), dobar (3) i dovoljan (2).

Mogućnost izvođenja nastave na stranom jeziku:

--

Ostale napomene (vezane uz kolegij) važne za studente:

- Studenti/ce su dužni prijaviti ispit, jer mu inače neće moći pristupiti.
- Uvid u postignute rezultate bit će omogućen u vremenu predviđenom Pravilnikom o studijima Sveučilišta u Rijeci iz 2016.
- **U slučaju odbijanja konačne ocjene primjenjuje se članak 46. Pravilnika o studijima Sveučilišta u Rijeci iz 2015.**

PITANJA ZA TESTOVE I ZAVŠNI ISPIT IZ KOLEGIJA BIOETIKA I DENTALNA ETIKA

Pitanja koja slijede konkriziraju se u *test pitanja*, *pitanja višestrukog izbora* i *esejska pitanja*. Jedno pitanje u sebi sadrži dva ili više potpitanja:

1. Što je etika?
2. Što je moral?
3. Definirajte medicinsku etiku?
4. Stara ili tradicionalna medicinska etika?
5. Dokumenti tradicionalne medicinske etike?
6. Hipokratova zakletva i filozofska stajališta o medicini?
7. Thomas Percival i *Code of Medical ethics*?

8. Napredak znanosti i nova etička pitanja u medicini?
9. Profesionalne etike zdravstvenih djelatnika?
10. Značenje skrbi?
11. Francis Peabody i etika zdravstvene skrbi?
12. Etika zdravstvene skrbi i znanstvenici društvenih i humanističkih znanosti?
13. Uži i širi smisao Etike zdravstvene skrbi?
14. V.R. Potter i određenje bioetike?
15. F. Jahr i određenje bioetike?
16. Izvorno značenje bioetike i bioetika u literaturi?
17. Enciklopedijske definicije bioetike - sličnosti i razlike?
18. Filozofija i medicina?
19. Uloga J. Fletchera na moral u medicini?
20. Bioetičke teorije
21. Značenje načela u znanosti?
22. Načela medicinske etike u Hipokratovo doba i načela medicinske etike u doba bioetike?
23. Temeljna bioetička načela prema Beauchampu i Childressu?
24. Načelo autonomije: sadržaj, značenje i pravila?
25. Načelo dobročinstva: sadržaj, značenje i pravila?
26. Načelo neškodljivosti: sadržaj, značenje i pravila?
27. Načelo pravednosti: sadržaj, značenje i pravila?
28. Etičke dileme?
28. Bioetičke dileme - određenje?
29. Vrste bioetičkih dilema?
30. Racionalističko stajalište o ljudskom tijelu?
31. Empirizam i ljudsko tijelo?
32. Tijelo i osobnost u interdisciplinarnom dijalogu?
33. Dominantna uloge medicine u odnosu prema ljudskom tijelu?
34. Paternalizam u medicinskoj etici i bioetici (uži, širi i praktični smisao)?
35. Povijesni korijeni paternalizma?
36. Što paternalizam zahtijeva od pacijenta?
37. Vrste paternalizma?
38. Informirana suglasnost (*Informed consent*): značaj i pravo pacijenta?
39. Informirana suglasnost i Hipokratova zakletva?
40. Informirana suglasnost i obveze (dužnosti) zdravstvenih djelatnika prema pacijentima?
41. Informirana suglasnost u slučaju pacijentove nesposobnosti za davanje suglasnosti?
42. Privatnost: definicija?
43. Fizička privatnost?
44. Informativna privatnost?
45. Privatnost odlučivanja?
46. Zdravstvena tajna: sadržaj?
47. Objektivni razlozi odavanja privatnosti i zdravstvene tajne (pristanak pacijenta, zajedničko dobro, šteta trećim osobama)?
48. Povjerenje: sadržaj i posljedice prekoračenja?
49. Subjektivni motivi odavanja privatnosti i povjerenja (nepažnja, neznanje, namjera)?
50. Ograničeno odavanje privatnosti i povjerenja

Primjeri test pitanja:

Što je moral? _____

Termin *Medicinska etika* uveo je _____ 1803. u svom djelu *Code of Medical Ethics*

Napredak znanosti i tehnologije u medicini prouzročio je nastanak profesionalnih etika zdravstvenih djelatnika a) točno b) netočno (podvucite točan odgovor)

Objekti enciklopedijske definicije bioetike (1978., 1995.) bioetiku određuju kao sustavno proučavanje ljudskog ponašanja na području a) _____ b) _____

Prema drugoj definiciji bioetike (1995.) moralne dimenzije su:

a) _____, b) _____
c) _____, d) _____

U užem smislu bioetički principi su temeljne koordinate odnosa zdravstvenih djelatnika i pacijenata u okviru kojih se taj odnos: a) _____, b) _____ c) određuje položaj sudionika u tom odnosu

Načelo neškodljivosti dvostruko obvezuje: 1. Ne škoditi pacijentu i

2. _____

Deontološke teorije svako ljudsko djelovanje procjenjuju prema tome koliko je ono određeno kao dužnost

a) točno, b) netočno (podvucite točan odgovor)

U praktičnom smislu osoba se nalazi svaki put u paternalističkom okruženju onda kada profesionalne skupine i institucije ne uvažavaju _____

Povijesni korijeni paternalizma svoje uporište imaju u grčko-rimskoj medicini čiju su predstavnici: a) Hipokrat i b) _____

Paternalizam od pacijenta zahtijeva _____

Bioetičke dileme

su _____

Objektivni razlozi odavanja privatnosti i zdravstvene tajne su:

a) _____
b) zajedničko dobro
c) šteta trećim osobama

Pristanak za odavanje vlastitih podataka daje pacijent koji je: a) svjestan,

b) _____ i
c) _____

Ograničeno odavanje privatnosti veže se uz slučajeve u kojima _____

Voditeljica kolegija
Prof. dr. sc. Nada Gosić
Rijeka, 11.7.2017.

SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (za akademsku 2017./2018. godinu)

Datum	Predavanja (vrijeme i mjesto)	Seminari (vrijeme i mjesto)	Nastavnik
9.11.2017. (Četvrtak)	P1 (12,30-13,15) P2 (13,30-14,15)	S1 (14,15-15,00)	Prof. dr. sc. Nada Gosić
16.11.2017. (Četvrtak)	P3 (13,30-14,15)	S2 (12,30-13,15) S3 (14,15-15,00)	Prof. dr. sc. Nada Gosić
23.11.2017. (Četvrtak)	P4 (14,15-15,00)	S4 (12,30-14,00) Test 1	Prof. dr. sc. Nada Gosić
30.11.2017. (Četvrtak)	P5 (12,30-13,15) P6 (14,15-15,00) (1)	S5 (13,30-14,15)	Prof. dr. sc. Nada Gosić
7.12.2017. (Četvrtak)	P6 (13,30-14,15) (2) P7 (14,14-15,00) (1)	S6 (12,30-13,15)	Prof. dr. sc. Nada Gosić
14.12.2017. (Četvrtak)	P7 (12,30-13,15) (2) P8 (14,15-15,00) (1)	S7 (13,30-14,15)	Prof. dr. sc. Nada Gosić
21.12.2017. (Četvrtak)	P8 (14,15-15,00) (2)	S8 (12,30-14,00) Test 2	Prof. dr. sc. Nada Gosić
11.1.2018. (Četvrtak)	P9 (12,30-13,15) P10 (14,15-15,00)	S9 (13,30-14,15)	Prof. dr. sc. Nada Gosić
18.1.2018. (Četvrtak)	P11 (13,30-14,15)	S10 (12,30-13,15) S11 (14,15-15,00)	Prof. dr. sc. Nada Gosić
25.1.2018. (Četvrtak)	P12 (12,30-13,15)	S12 (13,30-14,15) S13 (14,30-15,00)	Prof. dr. sc. Nada Gosić

Popis predavanja, seminara i vježbi:

	PREDAVANJA (tema predavanja)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
P1	Etika i moral –razlozi za razlikovanje	1	1 Medicinski fakultet
P2	Etička standardizacija u medicini: od Hipokratove zakletve do medicinske etike	1	1 Medicinski fakultet
P3	Etička standardizacija u medicini: Etika zdravstvene skrbi – povijesni i suvremeni pristupi	1	1 Medicinski fakultet
P4	Bioetika – pojmovno određenje i definicije	1	1 Medicinski fakultet
P5	Interdisciplinarnost, pluriperspektivnost i integrativnost bioetike	1	1 Medicinski fakultet
P6	Propitivanje moralnog ponašanja i djelovanja u dentalnoj etici: a) etičke teorije, b) deontologija u Kodeksu	2	1 Medicinski fakultet

	stomatološke etike i deontologije		
P7	Propitivanje moralnog ponašanja i djelovanja u dentalnoj etici: a) (bio)etička načela, b) (bio)etička načela u Kodeksu stomatološke etike i deontologije	2	1 Medicinski fakultet
P8	Bioetičke dileme: određenja, načini rješavanja, prepoznavanje i rješavanje u dentalnoj etici	2	1 Medicinski fakultet
P9	Tijelo i osobnost u bioetici	1	1 Medicinski fakultet
P10	Paternalizam u medicini, medicinskoj i dentalnoj etici	1	1 Medicinski fakultet
P11	Informirana suglasnost u dentalnoj etici	1	1 Medicinski fakultet
P12	Privatnost, povjerenje i stomatološka tajna	1	1 Medicinski fakultet
	Ukupan broj sati predavanja	15	

	SEMINARI (tema seminara)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
S1	Moralno i etično u dentalnoj medicine	1	1 Medicinski fakultet
S2	Povijesni i aktualni doseg Hipokratove zakletve (način rješavanja medicinsko-etičkih pitanja)	1	1 Medicinski fakultet
S3	Prepoznavanje skrbi u dentalnoj medicini (profesionalna i etička skrb doktora dentalne medicine)	1	1 Medicinski fakultet
S4	Test 1 (P1,P2,P3)	2	1 Medicinski fakultet
S5	Definicije bioetike i interdisciplinarnost dentalne etike – analiza slučaja iz prakse	1	1 Medicinski fakultet
S6	Etičke teorije i moralna praksa u etičkom slučaju u dentalnoj medicini	1	1 Medicinski fakultet
S7	Etička načela i moralna praksa u etičkom slučaju u dentalnoj medicini		
S8	Test 2 (P4,P5.)	2	1 Medicinski fakultet
S9	Teorijski i praktični pristupi u rješavanju bioetičkih dilema u dentalnoj medicini	1	1 Medicinski fakultet
S10	Tijelo i osobnost u dentalnoj etici	1	1 Medicinski fakultet
S11	Paternalizam u dentalnoj medicini: vrste paternalizma, opravdani i neopravdani paternalizam u dentalnoj etici	1	1 Medicinski fakultet
S12	Informed consent u dentalnoj etici	1	1 Medicinski fakultet
S13	Privatnost, povjerenje i stomatološka tajna u slučaju iz prakse doktora dentalne medicine	1	1 Medicinski fakultet
	Ukupan broj sati seminara	15	

	ISPITNI TERMINI (završni ispit)
1.	29.1.2018.
2.	15..2.2018.
3.	5.7.2018.
4.	11.9.2018.
5.	

6.	
7.	